

Aardbeien in de border. Waarom niet? Groenten en fruit uit eigen tuin zijn immers een trend en de plant is gezond en rijkbloeiend. Wie de juiste cultivars kiest en deze mengt met andere lage vaste planten, combineert sierwaarde met gezondheid.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

De rozenfamilie, ofwel Rosaceae, kent niets meer dan honderd plantgeslachten in vele honderden soorten. Prunus, Potentilla, Geum, Crataegus, Sorbus en Alchemilla zijn zomaar wat voorbeelden van plantgeslachten. De gelijkenis tussen alle familieleden zit met name in de bloemvorm. Ook appel, peer, pruim en kers behoren tot de familie. Vanwege hun vruchten hebben deze laatste, net als de aardbei, belangrijke economische waarde. Overigens spreekt men bij de aardbei in botanisch opzicht niet over een vrucht maar over een schijnvrucht. De echte vruchten zijn de pitjes die aan de buitenzijde van het vruchtvlees zitten. De schijnvruchten van *Fragaria* ontwikkelen zich vanuit de bloembodem die tijdens de bloei bestaat uit meeldraden en stampers. Die bloembodem is dan zichtbaar als het gele bloemhart dat altijd omgeven wordt door vijf crèmewitte kroonblaadjes. *Fragaria* was al in de prehistorie geliefd vanwege het fruit. Volgens de legenden stopte de Germaanse godin Freya doodgeboren kindjes in een aardbei om hen zo de hemel binnen te loodsen. Later werd de aardbei het symbool van de heilige maagd Maria maar gedurende de middeleeuwen stond de vrucht juist weer symbool voor verleiding en genot. Tijdens de Renaissance ontdekte men de geneeskrachtige werking van de bosaardbei. De plant werd vanaf dat moment ingezet tegen onder andere bloedend tandvlees en diarree. Het geslacht *Fragaria* telt circa 15 soorten en daarnaast enkele kruisingsvormen. Het aantal cultivars is vele malen groter. Van nature groeit *Fragaria* in Europa, Azië, Noord- en Zuid-Amerika en Hawaï. De wetenschappelijke naam komt van het Latijnse woord voor aardbei *fragrum*. Het woord betekent tevens welriekend, een verwijzing naar de aangename geur van het fruit.

SCHEIDSLIJN

Fragaria is in te delen in soorten voor de sier en soorten voor de vrucht. De scheidslijn is lastig



Fragaria op de voorgrond in 'eetbare' borders

te bepalen omdat verschillende vruchtdragende soorten – vaak met kleine vruchten – toch sierlijk zijn. Zelfs de 'productieaardbei' heeft sierwaarde wanneer hij in een decoratieve pot op het terras staat. En aardbeien die enkel als sierplant te boek staan, geven op hun beurt soms aangenaam smakende vruchtjes. Grofweg is te stellen dat bij de sieraardbeien vooral de groeiwijze, de bloei(duur) en de bloemkleur een rol spelen. Meest opvallende *Fragaria* voor de sier is de alweer enkele jaren geleden door de Engelse kwekerij Blooms of Bressingham geïntroduceerde *F.* 'Pink Panda'. Deze sterk groeiende bodembedekker is geselecteerd uit kruisingen tussen *F.* x *ananas* – de gewone aardbei – en *Potentilla palustris*, de wateraardbei. Deze zeer winterharde bodembedekker groeit zowel op zonnige als half beschaduwde plekken en valt op met de grote helderroze bloemen die vanaf mei tot in november verschijnen. Enige aandachtspunt is dat de groei krachtig is waardoor de plant ongeschikt is voor kleine oppervlaktes. Na *F.* 'Pink Panda' verscheen *F.* 'Lipstick' die alleen verschilt in de bloemkleur die rozerood is. Inmiddels zijn er de rozerood bloeiende *F.* 'Serenata' en *F.* 'Red Ruby' aan toegevoegd. *F.* *chiloensis* behoort eveneens tot de siervor-

men. De soort is in het wild te vinden langs de westelijke kuststrook van Amerika – de soortnaam verraadt zijn afkomst uit Chili – op zanderige tot grindachtige grond. Hij wordt wel duinaardbei genoemd. De bladeren zijn tamelijk dik en de witte bloemen zeer groot. De vruchten zijn voor een wilde vorm tamelijk fors. 'Variegata' heeft witbont blad. 'Chaval' heeft extra grote bloemen.

BOSAARDBEI

F. vesca is de snelgroeiende en bodembedekkend bosaardbei. In Nederland en België is de soort inheems. Na de witte voorjaarsbloei volgen talrijke kleine helderrode vruchtjes met een zoetzure smaak. Zeldzamer is *F. moschata*, de grote bosaardbei. Samen met *F. chiloensis* en *F. virginiana* heeft deze soort veel rassen voortgebracht met opvallend grote vruchten, de zogenaamde productierassen.

De keuze uit productierassen is inmiddels uitermate groot. De verschillen zitten met name in de oogstperiode waarbij is onder te verdelen in vroeg, midden, midden-laag en laag. Ook zijn er doordragende rassen te verkrijgen. Wie zoekt naar rassen die elkaar met hun vruchtproductie opvolgen, kan aardbeien oogsten van het voorjaar tot in de herfst.